

Γάννης Χαιρετάκης, Το μάτι της δικαιοσύνης, διηγήματα, εκδ. Τόπος 2008
 Νίκος Αδάμ Βουδούρης, Ο βυθός είναι δίπλα, διηγήματα, εκδ. Πατάκη 2008

Η σάρκα, το πνεύμα και το παράλογο

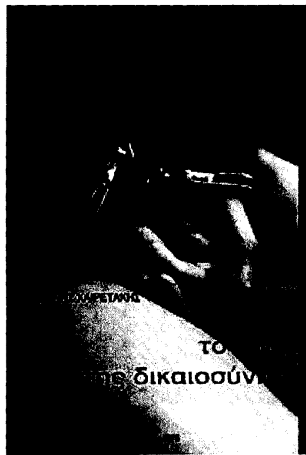
Είναι ενδιαφέρον να βλέπει κανείς ότι ένας συγγραφέας στο πρώτο του βιβλίο μπορεί να τοποθετεί, υπό την ίδια σκέπη και μεταξύ άλλων, έναν βιασμό, μια καθηγήτρια βιολογίας στην άκρη του κόσμου (της) ή μερικά μυρμήγκια σ' ένα σάντουιτς, μέσα σε ιστορίες που αναφέρονται στη σάρκα, στα πάθη της αλλά, πάνω απ' όλα, στην ιδιότυπη δικαιοσύνη που πηγάζει εξ αυτών και όλα αυτά να μπορούν να συγκεκριστούν, παρ' όλη την υποδόρια «βιασύνη» του συγγραφέα, πράγμα που μπορεί ο αναγνώστης να εντοπίσει σποραδικά κατά την ανάγνωσή.

Ο Γάννης Χαιρετάκης, στο συνωνύλευμα ιστοριών ιδιότυπης επεξεργασίας, κατά τρόπο εν γένει πετυχημένο, αποδίδει ένα πλαίσιο γραφής που μπορεί να καλυφθεί ένα ειδοολογικό εύρος από τον κυνισμό και το

σαρκασμό ως την αγάπη για τον ίδιο τον άνθρωπο, εκκινώντας όμως απ' την αγάπη προς τον ίδιο τον εαυτό.

Έτσι, συναντούμε δολοφονίες, βιασμούς από τρελαμένες φιλικιταζούδες, ανεκλήρωτους έρωτες, ανάγκες αλλαγής πορείας ζωής, ξανά βιασμούς, τροχαία ατυχήματα που δεν είναι και τόσο τυχαία, και άλλες ιστορίες που έχουν να κάνουν με ανάλογα στιγμιότυπα. Ο συγγραφέας, εμμένοντας χωρίς οπισθοχώρηση στην καταστροφή και τον αφανισμό (είτε πρόκειται για τον εαυτό είτε για τους άλλους), οικοδομεί χαρακτήρες που είναι έτοιμοι για όλα ή τους συναντούμε να έχουν ήδη προβεί σ' αυτό το «για όλα».

Θα μπορούσε, λοιπόν, κανείς να διακρίνει την έννοια της «λειτουργίας» της σάρκας, του μη-πνεύματος ίσως, ως ένα μοχλό πίεσης προς την πραγμάτωση μύχιων σκέψεων και αναγκών οι οποίες πηγάζουν, εν πολλοίς, από μια συνήθεια που παγιώνεται αμέσως μόλις βρει πρόσφορο έδαφος να βγει στο φως. Αλλά τι είναι αυτό το φως; Μία απάντηση που θα μπορούσε να δοθεί αρχικά είναι το φως της

«τακτοποίησης» των συναισθημάτων που κλωτσούν να βγουν στον έξω κόσμο, κατά έναν τρόπο, εντούτοις, ο οποίος μοιάζει να ικανοποιεί μια έσωθεν δικαιοσύνη.

Σε όλες τις ωμές ιστορίες θανάτων, βιασμών, ξυ-

λοκοπημάτων, καταστροφής γενικά της συλλογής, εντοπίζεται άμεσα, εξαιτίας του προαναφερθέντος κυνισμού άλλωστε, το ξεγύμνωμα του εαυτού του κάθε ήρωα και της κάθε ηρωίδας, οι οποίοι απεμπολούν κάθε έννοια ενστικτού αυτοσυντήρησης, παραμένοντας μόνο με το ένστικτο αυτό καθαυτό - όπως ακριβώς δηλαδή γνωρίζουμε τον άνθρωπο εκτός κοινωνικού και νομικού πλαισίου. Η φράση «όπως τον γέννησε η μάνα του» μπορεί εδώ να μην παίρνει τη σημασία της χρήσης της στην καθημερινότητα, ωστόσο παραμένει και συμπεριφέρεται «όπως τον γέννησε η μάνα του» χωρίς να έχει ενδυσθεί καμιά συνήθεια του συνόλου, αναφορικά προφανώς με κάθε καλοκατασμένο χαρακτήρα σε όλες τις ιστορίες.

Το δεδομένο της συλλογής είναι η μεγάλη απόδοση σαφαιρότητας, σε ζητήματα που μπορεί να μην έχουν πια και τόσο μεγάλη σημασία. Αυτό αποτέλεσε, φαινομενικά, και την πηγή του προβλήματος που δημιουργήθηκε σε σημεία του βιβλίου. Ο συγγραφέας δεν απέφυγε απολύτως να εξισορροπήσει ανάμεσα στο απολύτως καθημερινό και στην εστίαση

του σ' αυτό, αποδίδοντας πολλά γεγονότα μ' έναν τρόπο που αφήνει, επαναλαμβανόμενα σε σημεία, μια αίσθηση εντυπωσιασμού του αναγνώστη, όχι παρ' όλη αυτά με μια νορμιστική κή έννοια απόδοσης γλωσσικών ακροβασι-

ών, αλλά, αντιθέτως, με την περιγραφή και το «cut» των ιστοριών μ' έναν τρόπο τύποις επικό, που μπορεί να μη συνάδει με ό,τι στην εκάστοτε ιστορία προηγήθηκε.

Χαρακτηριστικό σημεία είναι

το τέλος της ιστορίας «Κίτλερ» ή του μεγαλύτερου σε έκταση διηγήματος στο τέλος της συλλογής, υπό τον τίτλο «Βιασμός».

Βέβαια, ακριβώς όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία είναι που κάνουν τον Γάννη Χαιρετάκη να υπόκειται για το μέλλον μια λογοτεχνική πορεία ανόδου. Μπορεί, λοιπόν, να εντοπίζονται αυτά τα θέματα γραφής, αλλά σ' ένα πρωτοεμφανιζόμενο συγγραφέα είναι και το πεδίο της μάχης του. Εκεί δηλαδή που πρέπει να πάψει, διατηρώντας ό,τι τον έχει καθορίσει, ό,τι τον καθορίζει κατά την εξελικτική του πορεία, αφήνοντας παράλληλα πίσω όλα αυτά που έχει αισθανθεί ότι πρέπει ν' αφήσει πίσω.

Εξ αφορμής όσων προαναφέρθηκαν: αυτό που μένει, συνηγορούν και τις προκείμενες ιστορίες, είναι το πάθος, ως έννοια γενική, με όλες τις σημασίες. Αν διατηρηθεί -σε όλα τα καθημερινά ζητήματα-, θα κριθεί, χωρίς αμφιβολία, από το πόσο ο καθένας και η καθέμας μας είναι έτοιμος ν' αντιμετωπίσει το μέσο του, χωρίς προκαθορισμένες απαιτήσεις και προγραμματικές δηλώσεις άνευ

ερείσματος στην -εμπράγμα- και όχι στη θεωρητική-πραγματικότητα.

Στα διηγήματα της συλλογής, ο πρωτοεμφανιζόμενος, σε δικό του βιβλίο, Νίκος Αδάμ Βουδούρης μοιάζει να είναι επιφυλακτικός και συντηρητικός στις επιλογές του, τόσο όσον αφορά τη γλώσσα που χρησιμοποιεί, όσο και τη θεματολογία που έχει επιλέξει. Κύριο χαρακτηριστικό όλων των ιστοριών που απαρτίζουν το «Ο βυθός είναι δίπλα» είναι μια παραδοξότητα που κυριαρχεί αλλά ταυτόχρονα και μια εμμονή με μιν υποφώσκουσα ή ολοκάθαρη καταστροφή που προηγείται μιας νέας αρχής.

Έτσι, βλέπουμε ένα μπουρνούζι ν' αποτελεί τον αφηγητή μιας ιστορίας και να παραθετεί μιν ιστορία

με θλιβερό τέλος, ένα λευκό σπίτι που κρύβει μυστικά αλλά όχι ψέματα, μια σειρά από γεγονότα που προσπαθούν το ένα ν' αντιγράψει το άλλο, συναντήσεις, απογοητεύσεις, συμπτώσεις, λύπες, χαρές και πολλά άλλα - όλα με βάση το καθημερινό και με ουσία το παρόδοξο και μια μοναχικότητα που άλλοτε λειτουργεί λυτρωτικά, άλλοτε πνηγρά. Μεταξύ άλλων, ένα υποδόριο στις ιστορίες αυτές πάθος και μια υποχθόνια λαγνεία σημειώνονται, κάτι που φαίνεται ν' αποτελεί έναν ακόμη στόχο του συγγραφέα. Αξιοσημείωτη είναι δε και η σταθερή επιλογή του χωροχρόνου ως οχήματος περισσότερο παρά ως φόντου ή μέσου που λειτουργεί υπαινικτικά. Ο χώρος ή ο τόπος κυρίως έχουν

αρκετά σημαντική θέση στις ιστορίες της συλλογής, ως ένα, κατά τα φαινόμενα, κύριο ζητούμενο για το συγγραφέα, που το καθιστά σαφές και στον αναγνώστη.

Το σημείον των ιστοριών, αυτό που κοντολογίς ο αναγνώστης καλείται να προσέξει και να ξεχωρίσει περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο, είναι η θέσση των αφηγούμενων γεγονότων χωρίς να προϋπάρχει καμιά απαίτηση εκ μέρους του συγγραφέα, παρά μόνο η θέληση να γίνει ο αναγνώστης ένας απλός συνταξιδιώτης που θα δει να περνούν από μπροστά του πράνα, εκ των οποίων σε άλλα θα μπορούσε ν' ανέβει, σε άλλα θα θελήσει πάση θυσία και άλλα θα τ' αφήσει να προπεράσουν.

Με λίγα λόγια, ο Βουδούρης φαίνεται να παραδίδει ένα σύμπλεγμα ιστοριών με τα προαναφερθέντα κοινά στοιχεία, ωστόσο το διηγήματα είναι περισσότερο ασκήσεις γραφής, παρά ολο-

Γράφει ο Δημήτρης Αθηναίικος

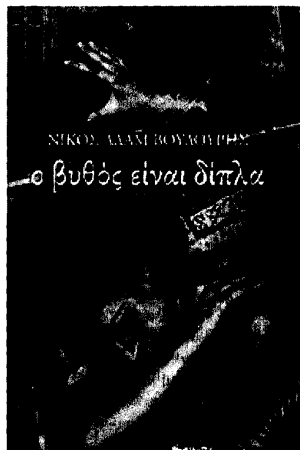
κριντά όλων όσοι κρύβονται πίσω απ' το δάκτυλό τους και αρνούνται να δουν την πραγματικότητα, επιτυγχάνοντας να θέσει σε κίνηση εσωτερικούς μηχανισμούς στις ιστορίες του, με ανοδική πορεία απ' την πρώτη ως την τελευταία, με μια πάγια βέβαια σταθερότητα. Αυτό είναι ένα ακόμη στοιχείο που, κατά μία έννοια, εντάσσεται σ' ένα πλαίσιο αντιμετώπισης της γραφής κατά τρόπον προσεκτικό και συγκεκριμένο για αρχή.

Αυτό που επίσης αναφαίνεται στις ιστορίες είναι η ικανότητα του Βουδούρη να παίζει με τη γλώσσα και τα πρόσωπα που είτε αφηγούνται είτε διαλέγονται. Και στις δύο περιπτώσεις, έχει ο αναγνώστης την ξεκάθαρη αίσθηση ότι καθετί λέγεται εκεί που πρέπει, όπως πρέπει. Καλό στοιχείο για τη συνέχειά του στο γράμμα, το οποίο αναμφίβολα μπορεί να λειτουργήσει ως παρακαταθήκη τολμηρότερων επιλογών.

Ο Δημήτρης Αθηναίικος είναι ποιητής και μεταφραστής & επιμελητής κειμένων. Επικοινωνία: d.athinakis@gmail.com

μιν ενοχλεί, εντούτοις δε μοιάζει να βοηθά τον αναγνώστη στη βουτιά που ίσως περιμένει διαβάζοντας.

Βέβαια, κανείς δε θα μπορούσε να παραβλέψει το γεγονός ότι ο Βουδούρης, με την κλοσσά του, δεν αποπειράται να εντυπωσιάσει, αλλά να μιλήσει για ένα βυθό που να μην ο τίτλος τον τοποθετεί δίπλα, όμως μπορεί να είναι και μέσο μας, βαθιά κατακλινασμένος σε κρυφές γωνίες. Χωρίς καμία παρατηρούμενη έξαρση, αναφορικά πάντα με τη γλώσσα, ο συγγραφέας τού «Ο βυθός είναι δίπλα» φαίνεται ότι προσπαθεί περισσότερο να σαρκώσει καθώς και να μετατραπεί σε δικτυικό

κλιωμένα λογοτεχνήματα, σύμφωνα με τη δική μου ανάγνωση. Απ' την άλλη, θα μπορούσε κανείς να θεωρήσει ότι αυτή η προσπάθεια να δημιουργήσει ένα ενιαίο σύμπαν γεγονότων, τον οδηγεί σε μια αισθητική επανάληψη η οποία μπορεί σε καμία περίπτωση να